

نقش آب در کشاورزی نهاوند

عبدالله فیاضی^۱

وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ^۲ (و آب را مایه‌ی حیات تمام موجودات قرار دادیم)
سبزه و گل با زبان ناتوان گویند این شکر از آب و ستایش از خدای مرسلین
خطه‌ی نهاوند چون نگین سبزی بر تارک استان همدان می‌درخشد و با جمعیت
۱۸۴۱۶۰ نفر، یازده درصد جمعیت استان را داراست. نهاوند دارای چهار شهر،
چهاربخش، هفت دهستان و ۱۸۱ روستاست و جمعیت آن ۳۶/۷ درصد در شهر و ۶۳/۳
درصد در روستاها ساکن‌اند.

کشاورزی نهاوند ۷/۸ درصد کل کشت سالیانه همدان را به خود اختصاص داده و
نعمت خدادادی آب، که در کیش زرتشت فرشته‌ای مخصوص است، در اقصا نقاط
نهاوند از شمال به جنوب و از شرق به غرب، به صورت سراب‌های خروشان و
چشمه‌های جوشان و سفره‌های زیرزمینی ارزانی داشته شده است.
در این جا اجمالاً به تقریب شمه‌ای از وجود جریان آن‌ها را به استحضار می‌رساند.
باشد که به مناسبت این موهبت و رحمت الهی شکر گزار در گاهش باشیم.

۱ - فارغ‌التحصیل دانشسرای کشاورزی کرمانشاه در سال ۳۴ و فارغ‌التحصیل مرکز آموزش کشاورزی بروجرد

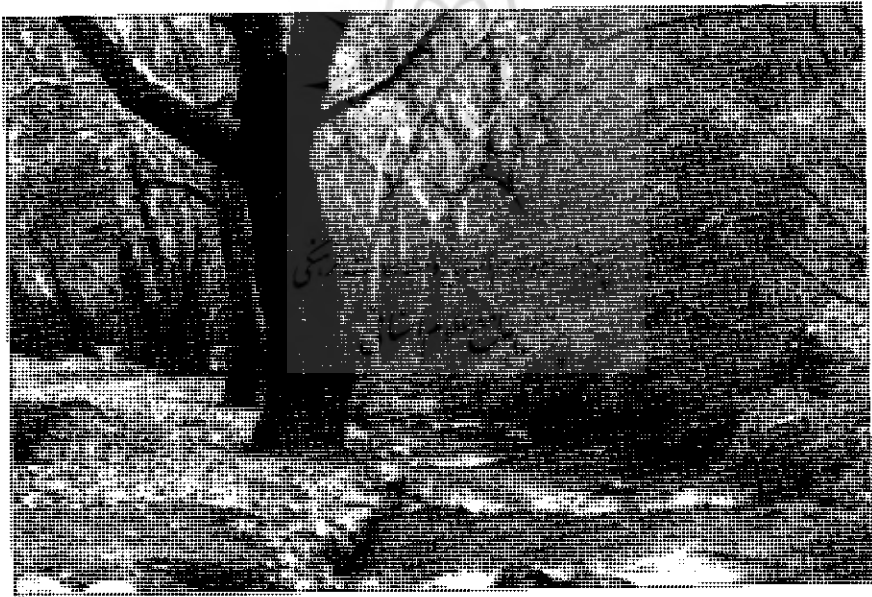
سال ۵۲

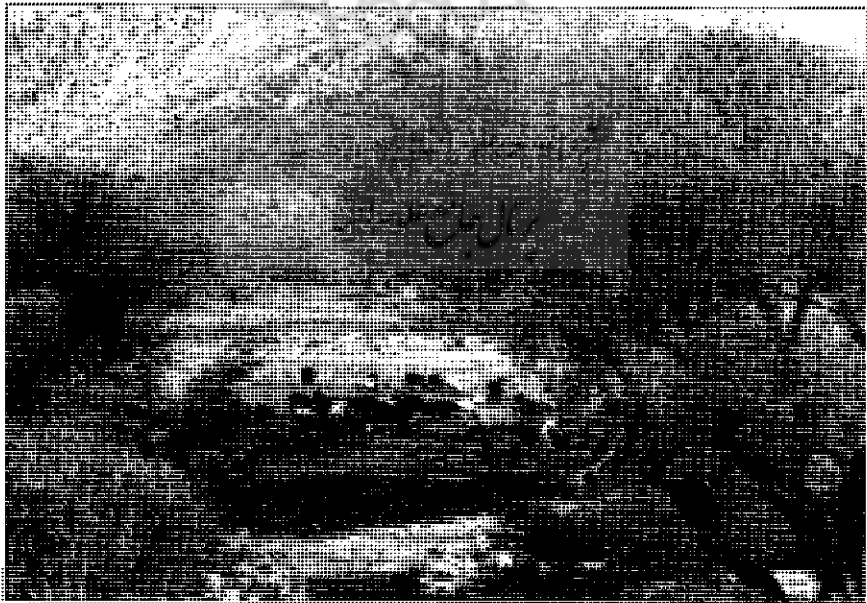
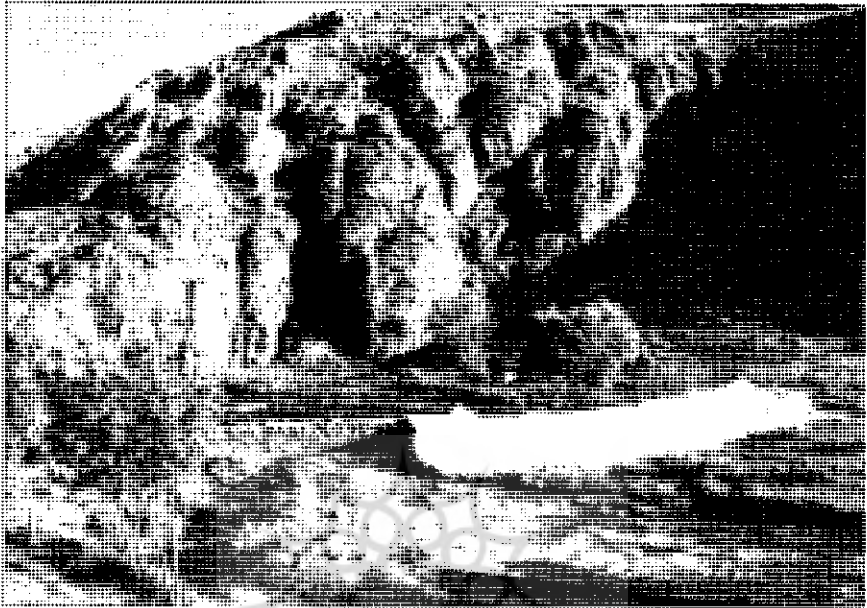
۲ - سوره‌ی انبیاء آیه‌ی ۳۰

۱ - چاه‌های عمیق و استخر ذخیره آب

قریب ۷۷۶ حلقه چاه عمیق محفوره و ۱۷۵ استخر ذخیره آب وجود دارد که از سفره‌های آب‌های زیرزمینی استفاده می‌کنند. از آن جمله می‌توان به چاه‌های موفق محفوره در دامنه‌ی کوه آردوشان، که بقایای فرو نشست دریای قدیمی است، اشاره نمود. شایان ذکر است منطقه نهاوند دارای دو حلقه چاه آرتزین عمیق است که یکی در باغات بیدسرخه و دیگری در روستای چناری قرار دارند.

۲ - سراب‌های خروشان نهاوند

از جمله‌ی این سراب‌ها «گاماسیاب» که به همت وزارت نیرو و فعالیت مدیر عامل آب منطقه‌ی غرب، مهندس میرزایی و مدیریت فعال مهندس عراقی و پی‌گیری این جانب به مدت چهار سال و هفت‌ماه کانال کشی نصف آن با هزینه‌ای در حدود پانزده میلیارد ریال انجام گرفت و این خود خدمت بزرگی به کشاورزی و باغداری نهاوند محسوب می‌شود.

سراب کیان، یکی دیگر از آن است، که با ورود ناصرالدین شاه قاجار بالای خروجی سراب کیان سنگ نوشته‌ای، منقوش به آیه قرآن نصب گردید. تفسیر آیه چنین است: «اگر از خدا بترسید کارهای مشکل دو جهان شما آسان می‌شود».

بعد از این دو سراب مشهور، سراب‌های کنگاورکهنه، فارسبان، کبود، ملوسان، بنفشه تازناب، نیلوفر، تازناب طاف و قلعه باروداب شایان ذکراند.

۳- قنات نهاوند

قنات‌های نهاوند اکثر از زمان سلجوقیان یعنی ۸۰۰ سال پیش به وجود آمده و در سطح نهاوند به‌ویژه عمر قاجاریه، جریان داشته و عبارت‌اند از قنات مرحوم میرزا آقا که در محل بلوار شهید قدوسی فعلی حفر شده، قنات پهلوان ناصری که در محل میدان ۲۲ بهمن فعلی بوده، قنات چشمه عبدل که در مسیر خیابان ذکائی وجود داشته، قنات قلعه حسن‌خانی که غسل‌خانه‌ی قدیمی نهاوند از آب آن استفاده می‌کرده است، قنات مدرسه‌ی علمیه که مظهر قنات را به نام چشمه می‌نامیدند. اما مهم‌ترین قنات‌های شهر نهاوند قنات گاوپناه قیصریه و قنات گرجیان بوده که آب جاری فراوان داشتند. علاوه بر قنات سطح شهر، روستاهای این شهرستان دارای ۱۴۰ قنات بوده است.

۴ - چشمه سارهای معروف نهاوند

علاوه بر قنوات ، در تمام مناطق جغرافیایی نهاوند چشمه ساران طبیعی فراوانی است که از قعر زمین جوشاناند و جهت شرب انسانی و حیوانی مورد استفاده قرار می گیرند. بعضی از آنها در تابستان بسیار خنک و گوارایند، از جمله چشمه سارهای سیاه دره و تاریک دره که علاوه بر سراب گردکانه، دارای آب فراوانی در منطقه اند .

در منطقه ی روستای وهمان قریب به ۱۶ حلقه چشمه سار است که به نهر تبدیل می شوند. در مرز نهاوند و لرستان منطقه ای به نام قلعه یاغیگری و چهار زبر بالاتر از تازناب وجود دارد که دارای هشت حفره چشمه آب آشامیدنی است. این ها از کوه معروف زاگرس در نهاوند به نام گرو سرچشمه می گیرند . یکی از آنها در قسمت غربی دره وجود دارد و به قدری آب آن در تابستان خنک است که گویی یخ در داخل آن حل شده است .

چشمه سارهای نهاوند و روستاهای تابعه قریب به ۵۰۰ حفره چشمه است که دارای آب دهی مثمر و مؤثرند معروف ترین چشمه های نهاوند چشمه ی گازرخوانی است که هنوز هم باقی است و چندین باغ را مشروب می کند و در محل رختشوی خانه قدیم نهاوند بوده است .

۵ - رودخانه های جاری نهاوند

نهاوند چهار رودخانه ی جاری دارد، که می توان از آن جمله به نهر شعبان و نهر راج اشاره نمود. میزان باران متوسط سالانه ی این شهرستان ۳۷۳/۷ میلی متر است. وسعت اراضی قابل کشت نهاوند هفتاد و چهار هزار هکتار است که سی و نه هزار هکتار آن آبی و سی و پنج هزار هکتار دیگر دیمی است که بخش دیمی همواره قابل

تغییر به سوی آبی است. سطح زیرکشت محصولات باغی برابر با ۶۳۹۹ هکتار و میزان تولیدات باغی ۵۴۰ هزار تن به ارزش هفتاد میلیارد ریال است.

شایان ذکر است محصول سیب درختی نهاوند، دانه‌های روغنی و محصول گشنیز همیشه در استان رتبه‌ی اول را داشته است و از نظر مواد پروتئینی (شامل گوشت قرمز، شیر و لبنیات و گوشت سفید ماهی) نیز نهاوند در استان همدان مقام اول را کسب کرده است. جمع تولیدات کشاورزی با احتساب تولیدات دامی برابر با ۴۸۷۴۰۰ تن به ارزش ۱۰۷ میلیارد و ۹۰۰ میلیون ریال است.

در خاتمه به عنوان یک شهروند نهاوندی از مسئولین محترم کشور، به خصوص استاندار همدان، استدعا دارم به این شهر، که در سال‌های اخیر رشد بسیار کمی داشته، در حالی که بیش‌ترین خدمت و فعالیت صادقانه را در تولید و اقتصاد کشور و استان به کار گرفته است بذل عنایت کنند.

بزم آشفته دلان گرچه به پایان آمد قصه‌های دگری بهر عزیزان باقی است